

Χρηματοδοτικές ανάγκες - Πηγές χρηματοδότησης – Κοινωνική Χρηματοδότηση

Γιώργος Αλεξόπουλος
Δρ Κοινωνικών Επιστημών, ΕΔΙΠ ΓΠΑ
Καθηγητής-Σύμβουλος ΚΑΛΟ στο ΕΑΠ

Χρηματοδοτικές ανάγκες

Πως περιγράφεται το «πρόβλημα»

- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση ;

ή μήπως

- Πρόσβαση στην αγορά ;

Ή τελικά και τα δύο;

Προβλήματα και ανάγκες

- **Ανάγκες Ενδυνάμωσης (Capacity building):** συνδέονται με το ενδεχόμενο α) η διοίκηση να μην γνωρίζει πως να εντοπίσει, να προσελκύσει και να επικοινωνήσει με τους υποψήφιους χρηματοδότες, β) να μην έχει η ομάδα τις γνώσεις για να «τρέξει» μια επιχειρηματική δραστηριότητα, και γ) να μην έχει τις –επιπλέον- γνώσεις να κάνει την επιχείρηση βιώσιμη
- **Χρηματοδοτικές ανάγκες (και προβλήματα):** οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν διαφορετικές χρηματοδοτικές ανάγκες ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης που βρίσκονται. Ορισμένες μορφές χρηματοδότησης μπορεί να μην είναι διαθέσιμες ή οι φορείς χρηματοδότησης να μην αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης.
- Τέλος, «(οικο)συστημικά» προβλήματα & **ανάγκες:** έλλειψη κατάλληλων και επαρκών δομών και μηχανισμών που να ενθαρρύνουν τους επενδυτές/χρηματοδότες να επενδύουν στις κοινωνικές επιχειρήσεις

Η χρηματοδότηση ως εργαλείο...που λειτουργεί σε δεδομένο χώρο, συνθήκες...και στόχευση!

- ▶ Υπάρχουν οι αναγκαίοι ορισμοί, γλώσσα επικοινωνίας και πλαίσια συνεργασίας
- ▶ Υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα της «αγοράς» και της δυναμικής της (όπως επίσης των ατελειών και ελλείψεών της)
- ▶ Πώς (αυτο) οργανώνεται ο χώρος ώστε να υπάρχουν τα καλά παραδείγματα
- ▶ Ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα!

Enabling environment

What is the context in which the market operates?

For example: what is the regulatory environment, what flows of relevant and useful information are available, and who is taking leadership to spark action, demonstrate what can be done, and take managed risks?

Supply participants

Who is willing to provide finance and on what terms?

Intermediaries

How can supply and demand be matched with one another on appropriate terms?

Demand participants

Who is seeking investment funding and finance for social, cultural or environmental objectives?

Βασικές ανάγκες/ελλείψεις των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας - πρόσβαση σε χρηματοδότηση

	Στάδια ανάπτυξης της επιχείρησης της ΚΑΟ			
Ανάγκες	Pre-start up	Start-up	Αρχικό στάδιο	Ώριμο στάδιο
Ενδυνάμωση / επιχειρηματική & επενδυτική ετοιμότητα (<i>management</i>)	Επιχειρηματικό πνεύμα/νοοτροπία και δεξιότητες	Σχετικές με δραστηριότητα δεξιότητες & δικτύωση/πόροι για να αποκτηθούν & να προσεγγίσουν χρηματοδότες	Επαγγελματικές διαδικασίες/ διοίκηση	Επενδυτική ετοιμότητα (υποστήριξη για μέλη και επιχείρηση)
Χρηματοδότες/τηση (<i>προβλήματα στην «κοινότητα»</i>)	Κατανόηση χαρακτήρα των ΚΕ. «Υπομονετικοί» χρηματοδότες, υποστηρικτικά δίκτυα	Διαθεσιμότητα εργαλείων (risk capital & first-loss capital).	Μέσο-Μάκρο – πρόθεσμη χρηματοδότηση (συνδυασμός) για να καταστεί βιώσιμη/αυτάρκης	Κατάλληλες νομικές μορφές & κίνητρα για «κοινωνικούς» επενδυτές (↗ ανάγκες χρηματοδότησης)
Οικοσύστημα (<i>δομικές ανάγκες</i>)	Σύμπλευση/ευθυγράμμιση προτεραιοτήτων	Δημόσια στήριξη/κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων	Εγγυήσεις, συν-επένδυση, σύνδεση με χρηματοδότες	Δημόσιες συμβάσεις/πρόσβαση στη «δημόσια» αγορά

Υποδομές και υπηρεσίες υποστήριξης (GECES 2016)

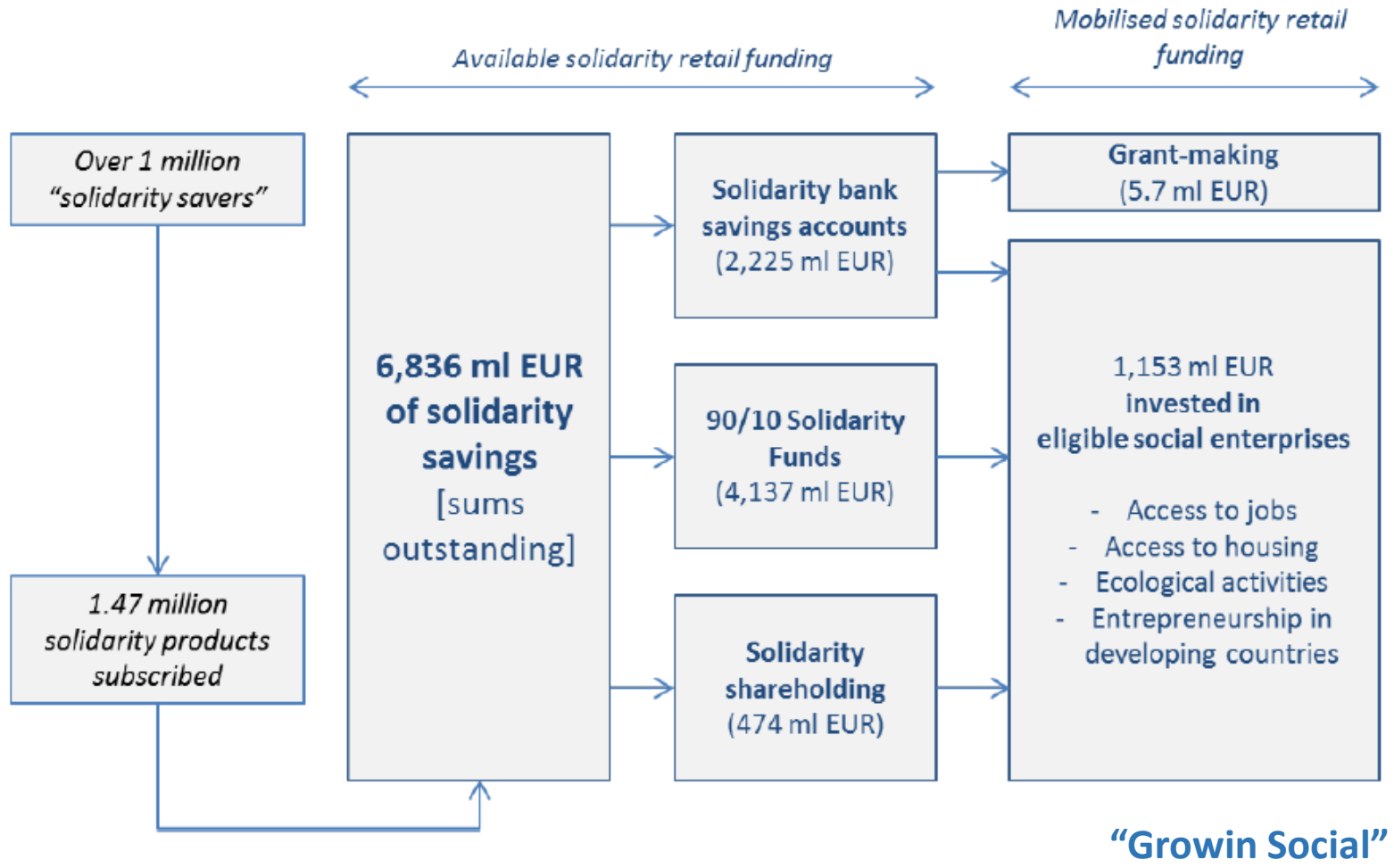
Στάδιο επιχειρηματικού κύκλου	Ευαισθητοποίηση και αναγνωρισιμότητα	Ενάπτυξη επιχειρηματικής ιδεάς	Επιχειρηματικός σχεδιασμός και ανάπτυξη	ΚΟ/ΚΕ και ανάπτυξη ομάδας	Ανάπτυξη, επέκταση ή/και αναπα-ραγωγή λύσεων
Start up/ πρώιμο στάδιο	Εκθέσεις, εκστρατείες ενημέρωσης	Θερμοκοιτίδες και συνεργατικά κέντρα προώθησης καινοτομίας	Ανάπτυξη γενικών δεξιοτήτων; Υπηρεσίες συμβουλευτικής	Ανάπτυξη δεξιοτήτων, συμβουλευτική, Mentoring & coaching; Δίκτυα υποστήριξης από το πεδίο	-
Ωριμο στάδιο ανάπτυξης	Ταυτότητα και κοινωνικό marketing	Προγράμματα R&D («κοινωνικά»)	Ανάπτυξη στρατηγικών δεξιοτήτων έπιχειρηματική/επενδυτική ετοιμότητα	mentoring & coaching; Δίκτυα υποστήριξης από το πεδίο	Ενώσεις; Διαφοροποίηση, εμπάθυνση κοινωνικού αντικτύπου

Για να λειτουργήσει αποτελεσματικά μια κοινότητα κοινωνικής χρηματοδότησης...

- Ανάλυση και κατανόηση των χαρακτηριστικών που απαιτεί το πεδίο
- Εστιάζει στην από τα κάτω ανάπτυξη του (και δυνητικά υποβοηθείται στοχευμένα από δημόσιους πόρους)
- Συνδέεται και αναπτύσσει συνέργειες με τα συμβατικά εργαλεία (εγγυήσεις/δανειοδοτήσεις)
- Διαφανείς και συμμετοχικές διαδικασίες
- Ενίσχυση της ζήτησης
- Στοχευμένα/εξατομικευμένα εργαλεία (για να διασφαλίζεται η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών σε κάθε στάδιο ανάπτυξης).
- Επιτρέπει την πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση (και όχι να προσανατολίζει την επένδυση στις ανάγκες του χρηματοδότη)
- Συνεργασία για να μην υπάρχουν επικαλύψεις και να επιτυγχάνεται συμπληρωματικότητα

Μία (μόνο) διάσταση ενός ώριμου «οικοσυστήματος» κοινωνικής χρηματοδότησης

The French ecosystem of solidarity savings (31/12/2014)

Διαθέσιμοι πόροι και φορείς χρηματοδότησης

- Συνδυασμός διαφορετικών εργαλείων (ενισχύσεις, δάνεια, εγγυήσεις)
- Οι άμεσες ενισχύσεις είναι αναγκαίες (φιλανθρωπικά κεφάλαια και φαίνεται ότι θα υπάρχουν και πάλι από την κεντρική διοίκηση με αξιοποίηση κοινοτικών πόρων).
- Η ευρωπαϊκή (και όχι μόνο) εμπειρία έχει δείξει ότι οι άμεσες ενισχύσεις δημιουργούν εξαρτήσεις αλλά, το σημαντικότερο, προσανατολίζουν τη δουλειά των εγχειρημάτων στην ενίσχυση και όχι στην κοινωνική ανάγκη για την οποία δημιουργήθηκαν
- Εθνικά προγράμματα ενίσχυσης επιχειρηματικότητας και επενδύσεων (αναπτυξιακός νόμος, ταμείο επιχειρηματικότητας)
- Συνεταιριστικές τράπεζες
- Εργαλεία μικροχρηματοδοτήσεων (κυρίως μέσω των ΣΤ)
- SEE GR – συνεταιριστικό ταμείο εγγυήσεων για την πρόσβαση των ΚΟ/ΚΕ σε δάνεια από το τραπεζικό σύστημα

Διαθέσιμοι πόροι και φορείς χρηματοδότησης

- Τα 3Fs δεν μπορεί να είναι για πάντα επαρκή...
- Οι διαθέσιμες συνεταιριστικές λύσεις (τράπεζες, μικροχρηματοδοτήσεις, SEE-GR) αναπτύσσονται με τη λογική της παράλληλης «επιχειρηματικής» υποστήριξης (ελαχιστοποίηση του «death valley» effect...)
- Στόχος είναι η δημιουργία ρευστότητας και η διευκόλυνση των μηχανισμών αποζημίωσης ώστε να μειώνεται το κόστος και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν σήμερα οι επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας στην αγορά.

Ο νέος ρόλος της (αυτο)διοίκησης

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η κεντρική και τοπική αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει νέους ρόλους (πέρα από το να νομοθετεί ή να θέτει κανόνες, να χρηματοδοτεί και να αναπτύσει πολιτικές)

- Συντονίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη
- Σχεδιάζει και προσφέρει ενδεδειγμένες υπηρεσίες (όπως η συγκεκριμένη δομή υποστήριξης που καλείστε να υπηρετήσετε....)
- Βοηθά στη διάχυση καλών πρακτικών
- Αγοράζει υπηρεσίες και επιλέγει προμηθευτές

Για να γίνει αυτό αποτελεσματικά απαιτείται εξίσου

- Η υποστήριξη της θεσμικής ανάπτυξης των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, αλλά και
- Αντίστοιχη θεσμική εξέλιξη της αυτοδιοίκησης

Πρακτικά τι σημαίνει αυτό...

- Δεν υπάρχουν εμπόδια στην πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση και στις σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης
- Ανάπτυξη «κοινής γλώσσας» μεταξύ διοίκησης/αυτοδιοίκησης ώστε να είναι κατανοητή η στόχευση και οι ανάγκες και των δύο μερών (αλλά και του ιδιαίτερου τρόπου που έχουν οι επιχειρήσεις της ΚΑΟ να προωθούν το δημόσιο συμφέρον και την θετική κοινωνική αλλαγή).
- Βελτίωση των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης σε δημόσιες συμβάσεις. Αυτό συνδέεται τόσο με την εκπαίδευση του «αγοραστή» ώστε να γνωρίζει πώς η δημόσια δαπάνη μπορεί να έχει καλύτερα (και βιώσιμα) αποτελέσματα, όσο και με την διατύπωση των κανόνων που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας σε δημόσιες συμβάσεις (πχ μεγάλα συμβόλαια, υψηλές εγγυητικές, καθυστερήσεις στις (απο)πληρωμές, απουσία κοινωνικών αναφορών, κλπ

Δημόσιες συμβάσεις – ιδέες που αποδίδουν

- Η Σουηδική υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης προσκαλεί τους εκπροσώπους της κοινωνικής οικονομίας σε συζητήσεις πριν σχεδιάσει τον (πολυετή) προγραμματισμό της για τις υπηρεσίες και τα προϊόντα που προτίθεται να προμηθευτεί από την αγορά
- Στη Δανία η αρμόδια υπηρεσία δημόσιων συμβάσεων, προσφέρει εκπαιδευτικά σεμινάρια σε όσους ενδιαφέρονται να υποβάλλουν προτάσεις στις προκηρήξεις που θα ακολουθήσουν για να μην αποθαρρύνει τη συμμετοχή αλλά και να φροντίσει να απλοποιήσει τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις
- Το 2012, η κυβέρνηση του ΗΒ ψήφισε νόμο σύμφωνα με τον οποίο η διοίκηση οφείλει να συνεκτιμά την κοινωνική αξία στην αξιολόγηση των προσφορών που λαμβάνει στις δημόσιες προκηρύξεις.